از گوشه و کنار

واکنشی به دستور ویژه وزیر بهداشت برای برپایی نماز جماعت

دیر آمدی ای نگار سرمست

وزیر بهداشت با ارسال نامه‌ای به روسای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی، خواستار برپایی نماز جماعت در کلیه فضاهای دانشگاهی شد.عباس عبدی در واکنش به این دستور وزیر بهداشت در توئیتر نوشت: «اگر آقای وزیر علاقه‌ای به گسترش نماز با روش اداری دارد، دست کم خوب بود از تجربیات و دستاوردهای ستاد اقامه نماز آقای قرائتی استفاده می‌کرد.»

افزایش شکایت از «مدارس» به دلیل بی‌توجهی به پروتکل‌های بهداشتی

عدم رعایت بهداشت دست و پوشش ماسک در نانوایی‌ها و عدم رعایت فاصله‌گذاری و نبود تهویه مناسب در کلاس‌های درس مدارس، بیشترین شکایت‌های بهداشتی را طی سوم تا دهم آذرماه ۱۴۰۰ به خود اختصاص داده‌اند.

به گزارش ایسنا، شکایت از نانوایی‌ها ۳۱ درصد، شکایت از اماکن مسکونی ۲۲ درصد، شکایت از مدارس ۲۲ درصد، شکایت از سلف‌سرویس و رستوران‌ها ۱۳ درصد و شکایت از بقالی و سوپرمارکت‌ها ۱۲ درصد بوده‌است.

رئیس پلیس پایتخت خبر داد؛

ایجاد شهر سلامت ویژه معتادان متجاهر

رئیس پلیس پایتخت، با اشاره به اقدامات انجام شده برای تجهیز و گسترش مرکز نگهداری و درمان و کاهش آسیب‌های ماده ۱۶ سروش و ایجاد شهر سلامت، گفت: اقدامات لازم برای ایجاد شهر سلامت شروع شده و ما طرح کامل و هادی آن را ارائه داده‌ایم تا این شهرک ۱۰ هزار نفری به همراه مراکزی در آن مثل مرکز تفریحی و سرگرمی و ورزشی و... راه‌اندازی شود و افراد در گیر اعتیاد آرام آرام به جامعه و کار و زندگی باز گردند. به گزارش ایسنا، سردار حسین رحیمی افزود: در مرکز سروش هیچ قرص و شربتی دارویی نظیر متادون در فرآیند درمان به معتادان داده نمی‌شود و در عین حال تلاش شده تا به مددجویان این مرکز شغل و حرفه‌ای آموخته شود.

وجود بیش از هفت میلیون کودک کار در کشور

رئیس انجمن علمی مددکاری اجتماعی ایران بیان کرد: تعداد کودکان کار در ایران کم نیست و بیش هفت میلیون کودک کار در ایران وجود دارد.

به گزارش میزان، مصطفی اقلیما گفت: متأسفانه اغلب کودکان کار به سبب مشکل در خانواده به خیابان کشیده می‌شوند، چراکه اغلب آنان یا خانواده خود را از دست داده‌اند یا خانواده‌شان در زندان هستند و برخی نیز پدرانشان دچار اعتیاد هستند یا نتوانسته‌اند برای خود شغل پیدا کنند.

او افزود: این کودکان در مقابل مبلغ کمتری حاضر به فعالیت می‌شوند، از این رو اغلب کارفرمایان با حضورشان موافقت می‌کنند.

چرخش مالی ۴۰ هزار میلیاردی فروش دخانیات در کشور

رئیس اداره کنترل دخانیات وزارت بهداشت گفت: صنعت فروش دخانیات چرخش مالی ۴۰ هزار میلیاردی دارد، اما آمار مورد تأیید وزارت بهداشت در این زمینه حدود ۲۰ هزار میلیارد تومان است و سه برابر این قیمت یعنی ۶۰ هزار میلیارد تومان بر اثر مصرف انواع محصولات دخانی به حوزه سلامت کشور تحمیل می‌شود. به گزارش رکنا، بهزاد ولی‌زاده، ادامه داد: بر اساس آخرین مطالعات انجام‌شده، سالیانه ۵۵ میلیارد نخ سیگار در کشور تولید و میزان بیشتری نیز به کشور قاچاق می‌شود.

نتایج عجیب یک تحقیق:

هوای آلوده باعث «پسرزایی» می‌شود!

نتایج یک مطالعه جدید نشان می‌دهد آلودگی هوا می‌تواند بر جنسیت نوزادان که در یک منطقه خاص متولد می‌شوند، تأثیر بگذارد. به گزارش ایرنا، بررسی بیش از ۶ میلیون تولد در آمریکا و سوئد نشان داد مناطقی که سطوح بالایی «بی فنیل پلی کلر» یا PCB در هوا و آب خود دارند، تعداد نوزادان پسر متولدشده بیشتر از مناطقی است که مقادیر کمتری از این آلاینده‌ها در آب و هوای آنجا وجود دارد.

فرسایش سالانه ۲/۵ میلیارد تن خاک غیرساکن در کشور

معضلی که امنیت غذایی را به چالش می‌کشد

ریحانه جولایی

خاک، یکی از مهم‌ترین سرمایه‌های هر کشوری است. در ایران اما میزان فرسایش خاک به چهار برابر میانگین جهانی رسیده‌است. تغییر کاربری‌های بی‌حساب و کتاب هم به این مورد دامن زده است. با استناد به گفته‌های رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست در ایران سالانه ۲،۵ میلیارد تن خاک در کشور در قالب جابجایی و انتقال در حال از دست رفتن است. این موضوعات یعنی در کنار بحران آب باید به از بین رفتن خاک هم فکر کرد چراکه هر دو این موارد نقش مهمی را ایفا می‌کنند.

به خطر افتادن امنیت غذایی با فرسایش خاک

نابودی خاک حاصلخیز کشور، نه‌تنها معیشت مردم را تهدید می‌کند، بلکه امنیت غذایی ایران را هم به خطر بیندازد و همین مسئله می‌تواند سلامت عمومی را نیز با مشکل مواجه کند. در شرایطی که میانگین جهانی سرعت فرسایش خاک سالانه حدود ۴ تن در هر هکتار است، سرعت فرسایش خاک در کشورمان به ۱۰ تا ۱۶ تن در هر هکتار در هر سال می‌رسد؛ به‌نحوی که فرسایش خاک در ایران از طریق آبی یا بادی رخ می‌دهد و هم‌اکنون متوسط سالانه فرسایش آبی خاک در ایران حدود ۱۶ تن در هکتار و میانگین سالانه فرسایش بادی خاک در کشورمان حدود ۱۰ تن در هکتار است.

از نظر کارشناسان منابع خاکی، مهم‌ترین علت سرعت بالای فرسایش خاک در ایران، این است که ما در دهه‌های اخیر روش‌های مناسب حفاظت از خاک در کشورمان را در نظر نگرفته‌ایم و به همین دلیل، خاک ایران هم‌اکنون با تخریب‌های گوناگونی از لحاظ بیولوژیکی، فیزیکی و شیمیایی مواجه است.

در این میان البته باید توجه داشت که چرای بی‌رویه دام در مراتع نیز به افزایش محسوس سرعت فرسایش خاک در ایران دامن زده است و در بسیاری از مراتع کشورمان شاهد آن هستیم که دامداران بیش از ظرفیت مراتع، اقدام به چراندن دام‌های خود می‌کنند و همین مسئله به تشدید روند فرسایش خاک در کشورمان کمک می‌کند.

نقش کشاورزان در فرسایش شدید خاک

در این میان توسعه بی‌رویه و غیراصولی کشت دیم نیز از دیگر عوامل تشدید روند فرسایش خاک در کشور ما است. چون متأسفانه برخی کشاورزان در اراضی شیب‌دار بدون رعایت اصول علمی کشاورزی از جمله اصل تناوب زمانی زراعت به کشت دیم می‌پردازند و همین مسئله به افزایش سرعت فرسایش آبی خاک در اراضی شیب‌دار کشور دامن می‌زند.

کارشناسان علوم خاک، انجام کشاورزی در اراضی جنگلی را نیز از دیگر عوامل تشدید فرسایش خاک در ایران می‌دانند. در بسیاری از مناطق جنگل‌های زاگرس شاهد کشت بی‌رویه محصولات کشاورزی هستیم که همین مسئله باعث می‌شود خاک جنگل‌های زاگرس هم با سرعت بسیار بالایی فرسایش یابد.

در سایر مناطق ایران نیز کشاورزان الگوی کشت مناسب را رعایت نمی‌کنند و همین مسئله باعث فرسایش شدید خاک در اراضی کشاورزی کشورمان می‌شود؛ به‌نحوی که لازم است کشاورزان توجه داشته باشند که باید تناوب بین کشت گندم و علوفه را رعایت کنند، اما چون بسیاری از کشاورزان نسبت به این مسئله بی‌توجهی می‌کنند، شاهد تشدید روند فرسایش خاک در ایران هستیم.

حرکت سریع خاک ایران به سمت شوری

علی سلاجقه، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست هم شرایط خاک در اراضی ساحلی و داخلی کشور را وخیم می‌داند. به گفته او علاوه بر فرسایش و نابودی خاک در حرکت، خاک ساکن و درجای ما نیز در حال نابودی است که یکی از علل اصلی آن شوری خاک است.

طبق صحبت‌های سلاجقه، در سواحل تخلیه سفره‌ها سبب شده آب‌شور با چگالی بیشتر خود به سمت آب شیرین حرکت کند و اراضی ساحلی ما بیش از پیش شور شود. در اراضی داخلی نیز پمپاژ بالای آب سبب شده سفره‌های زیرزمینی تخلیه شود و شوری خاک در اراضی داخلی نیز اتفاق بیفتد. این در شرایطی است که دیاپیرها، گنبدهای نمکی، صفحه‌های نمکی و مارنی در کشور ما بسیار فعال هستند و شرایط به‌صورت بالقوه برای شوری شدن خاک وجود دارد.

او با اشاره به هزینه‌های گزاف شور شدن خاک گفت: سالانه ۲۸ میلیارد دلار، هزینه شور شدن خاک در دنیا است. یک میلیارد هکتار از اراضی دنیا به سمت شوری شدن حرکت می‌کنند. به‌طور مثال ۳۲ میلیون هکتار از اراضی در کشور بنگلادش طی یک بازه زمانی ۲۰ سال تا سال ۲۰۱۹ شور شده‌اند.

سلاجقه با تأکید بر شرایط خطرناک شور شدن خاک در ایران اظهار کرد: در کشور ما نیز روند شور شدن خاک به‌صورت درجا در حال اتفاق افتادن است یعنی همان جا که خاک تشکیل می‌شود، شور می‌شود و کارایی خود را از دست می‌دهد. ما باید در استفاده خود از آب در اراضی کشاورزی تجدیدنظر کنیم همچنین مدیریت پسماند و استفاده از گیاه‌های شورپسند از مواردی است که باید در دستور کار قرار گیرد.

از نظر کارشناسان منابع خاکی، مهم‌ترین علت سرعت بالای فرسایش خاک در ایران، این است که ما در دهه‌های اخیر روش‌های مناسب حفاظت از خاک در کشورمان را در نظر نگرفته‌ایم و به همین دلیل، خاک ایران هم‌اکنون با تخریب‌های گوناگونی از لحاظ بیولوژیکی، فیزیکی و شیمیایی مواجه است

نیازمندی کشورهای حاشیه خلیج‌فارس به خاک ایران

باوجود تمام این مشکلات و فرسایش شدید و عجیب خاک اما ما همچنان خاک خوب، مرغوب و حاصلخیز مان را به سایر کشورها خصوصاً کشورهای حاشیه خلیج‌فارس صادر می‌کنیم. چند سال پیش که این موضوع رسانه‌ای شد و مردم واکنش‌های تندی نشان دادند برخی از مسئولین اعلام کردند که قاچاق خاک در ایران صورت نمی‌گیرد و رسماً آن را تکذیب کردند. این در حالی است که هنوز برخی به‌صورت رسمی خاک ایران را به کشورهای دیگر می‌فروشند و کسی هم جلودارشان نیست.

چند روز پیش حمیدرضا پیروان، رئیس گروه تحقیقات و مهندسی حفاظت از آب‌وخاک از پژوهشکده حفاظت آب و آبخیزداری به تسنیم گفته بود که کشورهای عربی حاشیه خلیج‌فارس از جمله امارات و قطر، مقصد نهایی خاک‌های ایران هستند. به گفته او در حال حاضر کشورهایی مانند امارات و قطر خاک ندارند، خاک‌های سواحل این کشورها ماسه‌ای و آهکی است که اصلاً به درد پوشش گیاهی نمی‌خورد. از سوی دیگر، امارات برای ساخت جزایر مصنوعی و قطر نیز برای خشک کردن دریا و بازیافت اراضی ساحلی‌اش نیاز به خاک ایران دارد. قاچاق خاک تنها مربوط به کشورهای خلیج‌فارس نیست. سال‌هاست به بهانه صادرات گل و گیاه خاک‌های حاصلخیز کشاورزی ایران قاچاق شده و از کشور خارج می‌شود. متأسفانه چندی پیش شاهد فروش خاک‌های مرغوب کشورمان از مرزهای شمال غرب بوده‌ایم. عده‌ای سودجو به بهانه فروش گل و گلدان، اقدام به قاچاق خاک‌های حاصلخیز ایران کرده بودند.

جدا از مسئله قاچاق خاک، اکنون با معضلی به نام خام‌فروشی خاک‌های صنعتی مواجهیم. این خاک‌ها در معادن استخراج می‌شود که اغلب به‌صورت مستقیم یا به‌عنوان باطله معدنی به فروش می‌رسند.

این خاک‌ها برای تولید آهن و مس کاربرد زیادی دارند و عناصر نادر و کمیاب زیادی نیز در این خاک‌ها وجود دارد از این رو ضروری است سطح تکنولوژی‌مان را ارتقا دهیم تا دیگر به سمت خام‌فروشی این خاک‌های ارزشمند نرویم. خام‌فروشی این نوع خاک‌ها نیز ممنوع است اما قاچاق خاک مسئله‌ای نیست که ما بتوانیم از آن گریزی داشته باشیم زیرا مسائل فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز در کنار این معضلات وجود دارد.

بی‌تفاوتی مسئولین نسبت به تغییر کاربری اراضی

نکته دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد این است که صرف‌نظر از سرعت بالای فرسایش خاک در ایران و البته فروش خاک بهروش‌های گوناگون، مسئله دیگری که تأثیر مهمی در روند از دست دادن خاک در کشورمان دارد، موضوع تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی است.

متأسفانه در دهه‌های اخیر تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی که دارای بهترین خاک‌های کشور هستند، به‌شدت به کاهش حجم خاک‌های باکیفیت ایران دامن زده است؛ به‌طور مثال، باوجود اینکه حاصلخیزترین خاک‌های ایران در شمال کشور وجود دارد، در چند سال گذشته شاهد تشدید روند ویلاسازی در اراضی جنگلی و حتی زمین‌های کشاورزی هستیم.

در ایران بیشتر مسئولان حاضر نیستند که جلوی نابودی خاک‌های حاصلخیز کشور به دلیل تغییر کاربری اراضی و توسعه ویلا سازی و خانه‌های مسکونی در آن‌ها را بگیرند. این در حالی است که وقتی خاک با کیفیت کشور نابود می‌شود، با هیچ روشی نمی‌توان این خاک را به حالت اولیه بازگرداند.

چرا به قانون حفاظت از خاک اعتنا نمی‌شود

باوجود اینکه از دو سال پیش، قانونی برای حفاظت از خاک کشور تصویب‌شده است، اما هنوز هم شاهد سرعت بالای از دست دادن خاک کشور به علت فرسایش شدید خاک و تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی هستیم و اگر روند کنونی ادامه پیدا کند، ما به‌زودی تمام خاک‌های شمال کشور را از دست خواهیم داد.

نکته مهم این که نابودی خاک حاصلخیز کشور، معیشت مردم را به خطر می‌اندازد. نه‌تنها معیشت کشاورزان و دامداران به حفاظت از خاک وابسته است، بلکه اگر خاک کشور به دلیل تغییر فرسایش شدید یا تغییر کاربری اراضی از دست برود، امنیت غذایی ایران نیز به خطر خواهد افتاد و همین مسئله می‌تواند سلامت عمومی را هم با مشکل مواجه کند.

خاک کالایی نیست که بتوان آن را از کشورهای دیگر وارد کرد و اساساً هزاران سال طول می‌کشد تا یک متر خاک تشکیل شود. در چنین شرایطی نیز تنها روشی که ما با استفاده از آن می‌توانیم خاک کشورمان را حفظ کنیم، رعایت اصول حفاظت از خاک است و در صورت تداوم روند کنونی در خصوص فرسایش خاک و نابودی آن به علت تغییر کاربری اراضی جنگلی و مرتعی، یک کشور فقیر و گرسنه را به آیندگان تحویل خواهیم داد.

در حال حاضر کشورهایی مانند امارات و قطر خاک ندارند، خاک‌های سواحل این کشورها ماسه‌ای و آهکی است که اصلاً مناسب پوشش گیاهی نیست. از سوی دیگر، امارات برای ساخت جزایر مصنوعی و قطر نیز برای خشک کردن دریا و بازیافت اراضی ساحلی‌اش نیاز به خاک ایران دارند

گفت‌وگو

در گفت‌وگو با ایلنا مطرح شد:

«وعده انتقال آب» خطای استراتژیک است

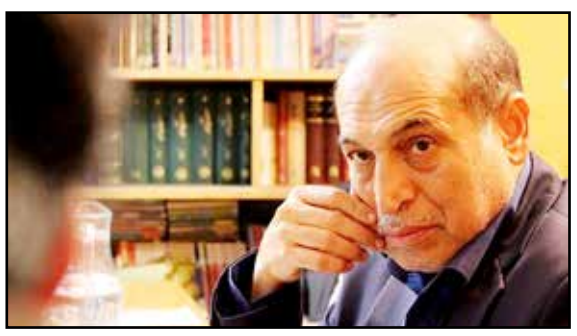

رئیس دانشکده علوم آب و محیط‌زیست دانشگاه شهید چمران اهواز «وعده انتقال آب» را خطای استراتژیک دانست و گفت: این که وعده داده شود ممکن است از حوضه‌ای به حوضه‌های دیگر آب وارد شود، اولین خطای استراتژیک است و اشتباهات همین طور ادامه پیدا خواهد کرد.

۳ اشکال مهم در مدیریت آب خوزستان

مهدی قمیشی در ارتباط با وضعیت مدیریت منابع آب در خوزستان گفت: به‌صورت عمده ۳ اشکال مهم در مسئله مدیریت آب در خوزستان وجود دارد که مهم‌ترینش این است که این استان نسبت به همه حوزه‌هایی که از آن‌ها آب وارد می‌شود، پایین‌ترین نقطه است؛ یعنی باید آب از استان‌های مختلف بگذرد تا به استان خوزستان برسد.

او افزود: رودخانه «کرخه» که ۶ استان آب مورد نیاز شان را از این رودخانه تأمین می‌کنند، برای استان خوزستان بسیار مهم است و از طرفی بسیار مهم‌تر است که وزارت نیرو فرمولی تعیین کند که این آب به‌درستی و با در نظر گرفتن منافع ملی و مسائل زیست‌محیطی توزیع شود، زیرا در پایین‌دست سد کرخه هور العظیم قرار دارد که معمولاً حقابه‌اش اصلاً به مقداری که نیاز دارد داده نمی‌شود. قمیشی افزود: مشکلات رودخانه‌های «کارون» و «دز» نیز بیشتر به انتقال آب بین حوضه‌ای مربوط می‌شود. متأسفانه انتقال آب بین حوضه‌ای که قبلاً انجام شده و هنوز برنامه انتقال آب بیشتر وجود دارد در مدیریت منابع آب استان خوزستان مشکل ایجاد کرده است، زیرا معلوم نیست چقدر آب به حوضه کارون وارد می‌شود.

او در ادامه گفت: رودخانه «مارون» هم حوضه مهم دیگری برای تالاب «شادگان» است که متأسفانه با زهم حقابه زیست‌محیطی شادگان از طریق جراحی و مارون به این تالاب نمی‌رسد. مشکل عدم تأمین حقابه زیست‌محیطی تالاب‌هایی که در استان به این رودخانه‌ها وابسته‌اند متأسفانه سالیان سال است که وجود دارد.

وزارت نیرو به مسائل زیست‌محیطی توجه ندارد

استاد دانشگاه چمران گفت: مشکل وزارت نیرو اولویت ندادن مسائل زیست‌محیطی است. وزارت نیرو خودش را موظف به تأمین حقابه زیست‌محیطی پایین‌دست رودخانه‌ها و تالاب‌ها نمی‌داند. تا زمانی که این وزارتخانه خودش را موظف به تأمین حقابه تالاب‌ها نداند، این مشکل باقی خواهد ماند. قمیشی گفت: وزارت نیرو معمولاً روی همه آورد رودخانه‌ها حساب باز می‌کند و سعی می‌کند متوسط آورد رودخانه‌ها را کاملاً به کار بگیرد. در برنامه‌ریزی منابع آب چنین کاری کاملاً اشتباه است و معمولاً از نظر علمی تنها باید ۴۰ درصد آورد رودخانه‌ها را به کار بگیریم. اگر بخواهیم با توجه به شرایط کشور کمی هم اغماض کنیم، باید تنها حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد منابع آب را برداشت کنیم و بگذاریم بقیه در بستر خودش باقی بماند.

اشتباه پشت اشتباه تکرار می‌شود

او افزود: هر حوضه باید بر اساس مقدار آبی که دارد، باید برنامه‌ریزی کند. این که به حوضه‌های مختلف وعده داده شود که ممکن است از حوضه‌های دیگر آب به آن وارد شود، اولین خطای استراتژیک است و اشتباهات همین طور ادامه پیدا خواهد کرد. او افزود: اما اگر این حوضه‌ها بدانند که همه حوضه‌ها مشکل آب دارند و آب از دیگر بخش‌ها انتقال داده نخواهد شد، آن موقع مجبورند بر اساس مقدار آبی که دارند، البته با تأکید بر حفظ حقابه‌های زیست‌محیطی، برنامه‌ریزی توسعه خودشان را انجام دهند.

قمیشی گفت: با این رویکرد حوضه زاینده‌رود می‌داند که مقدار مشخصی آب دارد. بخشی از آن را باید به تالاب گاوخونی بدهد مقداری دیگر را هم می‌توان برای آب شرب یا صنعت و کشاورزی استفاده کند. بنابراین دیگر هیچ‌وقت به خودش اجازه توسعه بیش از حد نمی‌دهد.

او افزود: ما هیچ حوضه آبخیزی در کشورمان نداریم که آب مازاد داشته باشد. بنابراین باید بر این خواسته غیرمنطقی خط بطلان بکشند و مردم همه استان‌ها را راحت کند که چنین چیزی در برنامه دولت نیست. با این رویکرد، همه حوضه‌ها مجبور هستند بیشتر فکر کنند، مدیریت صحیح‌تری اعمال کنند، راندمان به کارگیری آب را بالا ببرند و بهره‌وری آب را بیشتر کنند. در این صورت است که آینده کشور تضمین خواهد شد.